

Zgodovinska resnica govori za nas

Na današnji dan pred šestdesetimi leti so Ljubljano osvobodili partizani. Prav tako se ta dan povsod po svetu praznuje kot uradni konec druge svetovne vojne oziroma dan zmage nad fašizmom. V Sloveniji so precej glasni tudi tisti, ki partizanstvu odrekajo nesporni zgodovinski pomen, 9. maj pa razglašajo celo za dan okupacije. O tem, kako se z očitki spopada Zveza borcev, njen predsednik Janez Stanovnik.

Sprašuje: Tina Horvat

Foto: Igor Modic

Kje in kako ste dočakali 9. maj pred 60 leti?

Če verjamete ali ne, v Beogradu. Pred osvoboditvijo Trsta sem bil s četrto armado v Istri, ko me je Kardelj pobral in odpeljal v Beograd. Osvoboditve Ljubljane zato nisem doživel.

Nekateri zadnje čase poimenujejo dan zmage nad fašizmom in dan osvoboditve Ljubljane kot dan okupacije.

To je popolnoma neresen konstrukt. Če samo pogledate stare fotografije, lahko vidite, s kakšnim navdušenjem je prebivalstvo Ljubljane sprejelo partizanske osvoboditve. Govoriti o tem, da je fašistični okupaciji sledila komunistična, je grda laž brez kakršne koli osnove.

A danes je videti, kot da so tisti, ki to govorijo, glasnejši od borcev NOB. Imate kakšno strategijo, kako ohraniti ugled partizanstva?

Mi ne potrebujemo nikakršne strategije. Menim, da zgodovinska resnica govori za nas. Spoštovanje partizanstva je v vzponu in ne v zatonu.

Toda mlade generacije ne vedo, kaj se je takrat dejansko

dogajalo, in prevladalo bo mnenje glasnejših.

Glasnejši kot sem, ne morem biti. Sicer pa ankete javnega mnenja popolnoma jasno govore, da 75 do 80 odstotkov naših prebivalcev gleda na našo zgodovino tako, kot se je dejansko dogajala in kot jo je opisal tudi predsednik repu-

blike Drnovšek: partizani so pomagali osvoboditi Slovenijo in Evropo izpod okupatorja, in ta zasluga je nesporna in večna.

Toda predsednik vlade Janez Janša trdi, da so se proti fašizmu bojevali vsi Slovenci.

Težko je reči, da so se tisti, ki so na stadionu prisegli Hitlerju, bojevali na strani zaveznikov. To je zelo težek konstrukt, a ga jemljem kot posledico dejstva, da je črpal iz lažnivih virov. Vendar pa njegovega govora ne morem v celoti negirati, saj je predsednik vlade prvič v svoji politični zgodovini dal partizanstvu priznanje in odkrito obsodil kolaboracijo.

Kdo konkretno pri nas širi te pollaži in neresnične informacije, ki jim naseda tudi predsednik vlade?

Katoliški časopis Družina je v devetdesetih letih izdal brošuro z naslovom Zmaga premaganih, poraz zmagovalcev. To pove vse.

Koliko je bilo žrtev fašističnega in koliko komunističnega terorja?

V boju z nacifašisti in njihovimi kolaboranti je padlo 27.000 partizanov. Poleg tega je bilo civilnih žrtev na partizanski strani – talcev, taboriščnikov, v vojni pobitih civilistov – okoli 25.000. Na domobranski strani je bilo med vojno in po njej 4561 žrtev med civilisti, Jugoslovanska armada pa je po vojni usmrtila

13.400 domobrancev. Trdim namreč, da je povečanje za povelje po vojni prišlo iz vrhovnega štaba, izvrševali pa sta ga vojska in Ozn, ki je bila prav tako kot vojska podrejena vrhovnemu štabu.

Kraj pogovora: predsedstvo Zveze borcev Slovenije
Čas: 4. maj, ob 12.30

Naš prvi vtis: potomci mu pravijo historični subjekt, tudi vzdevek oče naroda mu pristaja kot ulit.

Njegovo splošno počutje: videti je odlično

Čas za izpoved: pol ure